

TROLDSPJLET

Medlemsblad for Karin Michaëlis Selskabet nr. 34, maj 2019

Dette nummer af Troldspejlet indledes med mindeord om **Inga-Britt Kjølby Olsen**, skrevet af to af vore medlemmer.

Keld Sørensen og Jette Walther Birk giver i hver deres minderune udtryk for, hvad selskabet har mistet i Inga- Britt, formand og inspirator fra begyndelsen i 2006.

Karin Michaëlis Selskabets mangeårige formand døde den 28.02. 2019. 82 år gammel.

Tilfældigt stødte jeg på hendes navn kort tid efter at jeg var begyndt at interessere mig for Karin Michaëlis for lidt over 10 år siden. Jo, hvis man ville have et virkeligt indtryk af Karin Michaëlis, burde man besøge Inga-Britt Kjølby Olsen på hendes bopæl på Thurø, hvor hendes mand havde været præst.

-Selvfølgelig, vi skulle være så velkomne. Og det blev et langt besøg, for det viste sig at rumme ud over Thurø Kirke og graven, Torelore og Bergmannhus samt nærmeste omegn. Svendborg måtte vi have til gode, for der skulle også være plads til at spise sammen.

Inga-Britt var gæstfriheden selv, sparede ikke sig selv, man blev inviteret ind af Inga-Britt.

Åbenheden og ærligheden var i slægt med Karin Michaëlis', og sin store viden om hende delte hun også gerne. (Niels Olav Olsen, hendes mand fik det ikke gjort, så hun studerede Michaëlis, så hun ikke stod der og ikke kunne hjælpe dem, der i præstegården spurgte om Karin Michaëlis).

Hun var brevkasseredaktør på Morgenposten og elskede at holde foredrag, ikke kun om Karin Michaëlis.

Hun var søgende. Afsluttede sygeplejerskeuddannelsen og en handelsuddannelse og læste historie, kunsthistorie og tysk. Hun arbejdede 12 år på Krabbesholm Højskole.

Politisk var hun ikke i tvivl. Det var SF, hvor hun både fik organisatoriske og politiske erfaringer fra byråd, amtsråd, EU og Folketinget. 20 år sad hun i amtsrådet. Hun sparede ikke sig selv og gav og fik mange tæsk.

Et elskeligt menneske, men også en slagkraftig amazone.

Hvor var hun dejlig. Også i Karin Michaëlis Selskabet vil vi savne hende.

Æret være hendes minde.

Keld Sørensen

Karin Michaëlis havde noget med det ene øje – lidt skelen –

Vi i selskabets bestyrelse, som holdt af Inga-Britt Olsen, kan nok skrive om hende med lidt skelen - så jeg vil lægge mine ord til Kelds:

Inga-Britt var et livsstykke – sprudlende, spontan, med gnist.

Livsstykke er et ord man sædvanligvis bruger netop om unge, før sathed og moden ansvarlighed sætter ind og modererer det hele.

Men jeg, der først lærte Inga-Britt at kende som formand for Karin Michaëlis Selskabet, da hun var over 70, mødte et menneske, der havde al sin gnist og spontanitet i behold.

Hendes engagement var af den sjældne slags, der fanger noget, går med al sin erfaring og hittepåsomhed videre med det – og får andre til at fænge også.

Hun kunne få andre til at fænge og brænde for en sag – og hun fangede hvad andre brændte for, og kunne få ting til at virke sammen.

Hun var tidligt blevet gift med Nils Olav – og både i deres højskoleliv og som præstepar var det et af den slags gode parløb, hvor hver netop kan udfolde sig så dejligt som sin egen.

Så præstekonen på Thurø, der kan sin Karin Michaëlis, var også Inga-Britts egen interesse for og fængslethed af Thurøs store selv letfængelige og andre fangende forfatter, kvinde og menneske.

Og selvfølgelig for Inga-Britt at hun så blev formand for selskabet. Og hendes kontakter i indland og udland var mange, glade og opfindsomme.

Hun var en fisk i vandet blandt selskabets andre initiativrige og vidende personer – og blandt dem der kun havde stukket en nysgerrig næse ind som undertegnede.

På Thurø var de blevet boende, da Nils Olav gik af som præst, og da han pludselig døde, blev hun der – og var stadig den udadvendte engagerede spontane person – men det mærkedes, at hun måtte bruge flere af sine ressourcer for at gnistre. Et godt parløb mærkes – ikke mindst når det ophører.

Hun gik af som formand, men den hæse ivrige stemme, smil, latter, ideer var der stadig, selv om svaghed og et par flytninger tog mærkbart på fysikken.

Og så var hun pludselig død – nok svagere end den hæse latter og glimt i stemmen i telefonen lod ane.

Jette Walther Birk

Torelore, som Inga-Britt viste os i 2014

INDHOLD:

NYHEDER

REJSEN TIL WIEN

SMULER – En nyskabelse med *korte* indslag med relation til Karin Michaëlis.

Meningen med SMULER er at invitere alle til at give deres besyv med: det behøver ikke at være lange artikler, det kan lige så godt være ganske korte indslag.

De givne eksempler er ikke retningsgivende, det kan være alt muligt, kommentarer, indtryk, billeder, m.m. Hold jer ikke tilbage.

NYHEDER

Der er i øvrigt godt nyt om *vores forfatter* (et udtryk, som Inga-Britt gerne benyttede)

I 2020 vil **Baggårdsteatret i Svendborg** spille forestillingen *"JAGTEN PÅ DET GODE MENNESKE"*, med manuskript af *Julie Maj Jakobsen* og musik af *Katinka Bjerregaard*, der også medvirker i stykket. På teatrets hjemmeside www.baggardsteatret.dk kan man se de datoer, hvor der spilles i Svendborg, og allerede nu købe billetter (1. spilledag 22. februar 2020).

Fra 25. maj vil man desuden kunne se, hvor i landet forestillingen kommer på **turné**.

I Randers ses det i annoncer fra *Randers Egnsteater*, at der spilles den 9. og 10. marts 2020.

Til efteråret vil **DR i tv- serien "ØGENDAHL OG DE STORE FORFATTERE"** bringe en udsendelse om Karin Michaëlis. En meget velforberedt medarbejder, Betina Leth, er i fuld gang med forberedelserne, har været i Randers til en lang samtale, indsamler egnet materiale og er ved at kontakte eksperter. Udsendelsen skal efter planen sendes som den 4. i efterårets fire afsnit.

En af tre **performance-kunstnere**, Marie Louise Andersson, der bor i Berlin, har bedt om materiale og oplysninger til brug for en optræden i **Svendborg** om *Karin Michaëlis og Thurø*. Den lille gruppe vil i august rejse til henholdsvis Thurø (hvor Marie-Louise selv stammer fra), Malmö og Skien i Norge for at forberede deres performance de forskellige steder. I Sverige og Norge vil de beskæftige sig med henholdsvis Gunnar Hellström og Henrik Ibsen.

I **Randers** har Kunstfonden nu givet **tilladelse** til opstillingen af en **buste af Karin Michaëlis** på Karin Michaëlis' Torv (det navn fik pladsen foran Kulturhuset med bibliotek, kulturhistorisk museum og kunstmuseum i 2015 på Keld Sørensens initiativ). *Gudrun Steen-Andersen* arbejder med busten.

Kunne nogen tænke sig at give et bidrag til finansieringen af busten, kan det gøres på 2 måder:

- til konto i Spar Nord Bank 9233 2330 1540 15 eller via mobile pay 5198 2170

NB. Husk betaling af kontingent senest d. 30. maj til konto i Spar Nord Bank 9233 4581 4413 42
(150 kr. for enkeltperson, 200 kr. for par)

Rejsen til Wien den 19. – 26. februar 2019 af Kirsten Klitgård

Idéen til rejsen kom fra Hanne Meyer, og det var Paul Opstrup, som sørgede for, at idéen blev til virkelighed. Det blev en meget vellykket tur.

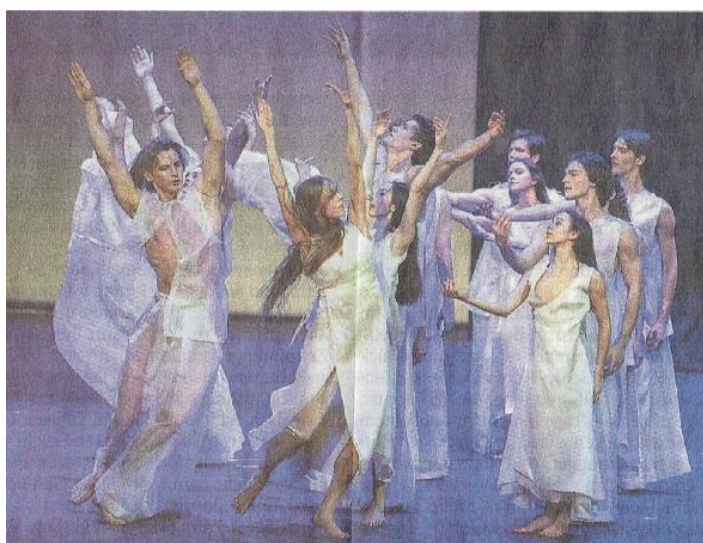
ORFEUS OG EURYDIKE I HAMBORG

Deltagerne mødtes d. 19. februar i det aftalte hotel i Hamborg og gik allerede samme aften i Hamburger Staatsoper, hvor Paul havde skaffet billetter til Glucks opera "*Orfeus og Eurydike*". Operaen havde premiere 1762 i Wien, men i 1774 fik den premiere i Paris med indlagte lange balletindslag efter fransk mode.

Ud fra Parisversionen har *John Neumeier*, Hamborgs verdensberømte balletchef, skabt en ny tolkning, hvor han både har koreograferet og iscenesat og står for kostumer og scenebillede. Det gamle sagn er sat ind i en nutidig ramme. Orfeus er balletmester, som med sin elskede Eurydike som primaballerina skal opføre sin egen ballet over historien om manden, der mister Eurydike, men vinder hende tilbage gennem sin sang for så at miste hende igen, da han på vejen tilbage fra dødsriget overtræder betingelsen om ikke at vende sig om og se på Eurydike.

I sagnet dør Eurydike af et slangebids, men den nutidige ballerina er yderst temperamentsfuld, skændes med Orfeus under en prøve, styrter ud og bliver kørt over af en bil, som kommer susende ind på scenen med skrigende bremses. Orfeus er dybt chokeret og vil opgive det hele, men Amor, der er hans meget smukt syngende sceneassistent, siger til ham, at hvis han skaber en vidunderligt smuk ballet, vil Eurydike derigennem leve videre. Gluck havde givet sin opera en happy end, hvor guderne forbarmede sig og endnu engang lod Eurydike vende tilbage til livet.

Neumeier har valgt en anden løsning. Som i sagnet er Eurydike forsvundet for altid. Men ved at arbejde med sin sorg kan et moderne menneske håbe at finde lindring for sin smerte.

Foran et bagtæppe inspireret af den schweiziske maler Arnold Böcklins "*Die Toteninsel*" lader Neumeier sine dansere gå ind og ud mellem spejle for at understrege, at det gamle sagn genspejles i nutiden.

BESØG HOS FREUD I WIEN

En ugestid inden Freuds lejlighed, Berggasse 19 i Wien, skulle lukke på grund af renovering, hvor meget skulle flyttes længere ned ad gaden, ankom vor lille gruppe til den berømte adresse, hvor man kunne sætte sig patienters sted ved synet af Freuds stok og hat i entréen. I denne ret store lejlighed boede Freud og hans hustru i 47 år, fra han var 35, indtil han som 82-årig fik lov til at rejse til England. Den kendte sofa befinder sig i Freudmuseet i London, men man kunne se andre møbler, en del af hans samling af antikke figurer, samt mange plancher og fotos af Freud og hans samtidige, psykoanalytikere og forfattere. Interessant nok kunne man læse, at forfattere som Stefan Zweig og især Arthur Schnitzler, som Freud beundrede, var noget skeptiske over for Freuds tanker.

I den engelsksprogede bog "Freud verbatim" (verbatim = ordret, ord til andet) med citater fra Freuds værker og breve finder man bl.a. følgende:

"I mit liv har kvinden, som De ved, aldrig erstattet kammeraten, vennen".
(1901, i brev til kollegaen Wilhelm Fliess).

"Jeg har udforsket mig selv grundigt og er kommet til den konklusion, at jeg ikke behøver at forandre mig ret meget".
(1889, i brev til kollegaen Josef Breuer).

"I dybet af mit hjerte kan jeg ikke lade være med at føle mig overbevist om, at mine kære medmennesker, med nogle få undtagelser, er uden værd".
(1929, i brev til forfatteren Lou-Andreas Salomé).

"Hvor bliver man modig, når man er sikker på at være elsket".
(1882, i brev til hans forlovede Martha Bernays).

"Det synes at være en fuldstændig urealistisk idé at sende kvinder ud i kampen for tilværelsen på samme måde som mænd".
(1883, i brev til Martha Bernays).

BESØG HOS ROBERT STREIBEL I VOLKSHOCHSCHULE HIETZING

Det var interessant at se det kreative miljø i folkehøjskolen, og at møde direktøren Robert Streibel, som dels inviterede os til en samtale på sit kontor og dels viste os en udstilling af billeder og plancher om Eugenie Schwarzwald og hendes kreds. Den hænger permanent på væggene i opgangen til 1. og 2. etage. Sådan bliver alle, der kommer i huset, gjort opmærksom på hendes virke og får et indtryk

af de mange mennesker, der holdt af hende, støttede hende eller kritiserede hende. Der er både citater af musik-kritikeren Paul Stefan, som priser hende væsen, og kabarettisten Peter Hammerschlag, hvis datter var elev på skolen, men som karikerede hende og skrev om hende, at hun "fortalte om Hamsun og purløgssovs, om korssting og Ave Maria".

Af og til skiftes nogle billeder og tekster ud, så man stadig kan få nye indtryk ved at se på væggene.

Streibel havde truffet mange af Eugenie Schwarzwalds gamle elever (ofte selvbevidste ældre damer, som han sagde), og han havde arrangeret møder med dem, indsamlet deres udsagn om undervisningen og udgivet bogen "Eugenie Schwarzwald und ihr Kreis".

I 2016 havde Streibel arrangeret en stor udstilling i Bad Aussee, ca. 4 km i luftlinje fra sommerstedet "Seeblick" i Grundlsee ved søen af samme navn, det sted hvor Genia hver sommer fra 1920 til 1938 samlede mange venner omkring sig til inspirerende samvær. Seeblick er i dag hotel.

I forbindelse med udstillingen blev han opmærksom på Karin Michaëlis' bog "Glædens skole", som kun er udgivet på dansk. Han har sat en østriger, Alexander Sietzmann, i gang med at oversætte den til tysk, assisteret af professor emeritus Sven Hakon Rossel fra Institut für Skandinavistik i Wien.

Eugenie Schwarzwald har ikke skrevet teoretiske tekster om undervisning, men han håber ud fra bogen at kunne uddrage hendes pædagogiske principper. I hans øjne havde hun i sin skole

foregrebet de nye tanker, som kom til udtryk i en østrigsk skolereform i 1918. Til efteråret, måske samtidig med udgivelsen af "Die Schule der Freude" vil han på højskolen i samarbejde med Angela Huemer arrangere en udstilling om børn fra Wien, som havde skrevet til Karin Michaëlis for at fortælle om deres begejstring for Bibi-bøgerne.

Robert Streibel peger på et foto af Karin Michaëlis og Eugenie Schwarzwald fra KM's 60-års fødselsdag

Fra Angela havde han fået en kopi af alle de breve fra Eugenie Schwarzwald til Karin Michaëlis, der findes i Det Kongelige Bibliotek i København, og dem fandt han overordentlig interessante. Han fremsatte den hypotese, at der måske kunne have været mere end venskab mellem Karin Michaëlis og Eugenie Schwarzwald, tonen i disse breve var så intens, syntes han. De danske gæster var dog skeptiske.

Hans nyeste udgivelse er en samling af Eugenie Schwarzwalds avisartikler, om et stort antal emner, *"Das Vermächtnis der Eugenie"* (Vermächtnis = testamente). Han morede sig lidt over, at hun her beskrev undervisningen for piger som ret traditionel, først og fremmest som en forberedelse for et liv i familien. På den anden side betoner hun, at pigerne skal uddanne sig, så de ikke er tvunget til at gifte sig for at blive forsørget. Skolen gjorde det også muligt for piger at tage en højere uddannelse.

o - o - o

Det lille rejseselskab i Hietzing: Jette Walther Birk, Kirsten Klitgård, Paul og Karen Opstrup

FORSKELLIGE KULTURELLE OPLEVELSER

Det lille selskab var sammen på to kunstmuseer. *Kunsthistorisches Museum* var en imponerende bygning, beliggende over for en tilsvarende, der huser *Naturhistorisches Museum*. Midt imellem de to museer troner Maria Theresia i et grønt anlæg. Gruppen koncentrerede sig om malerisamlingen, hvor især salen med værker af Pieter Bruegel d.æ. (eller Breugel) blev intensivt studeret.

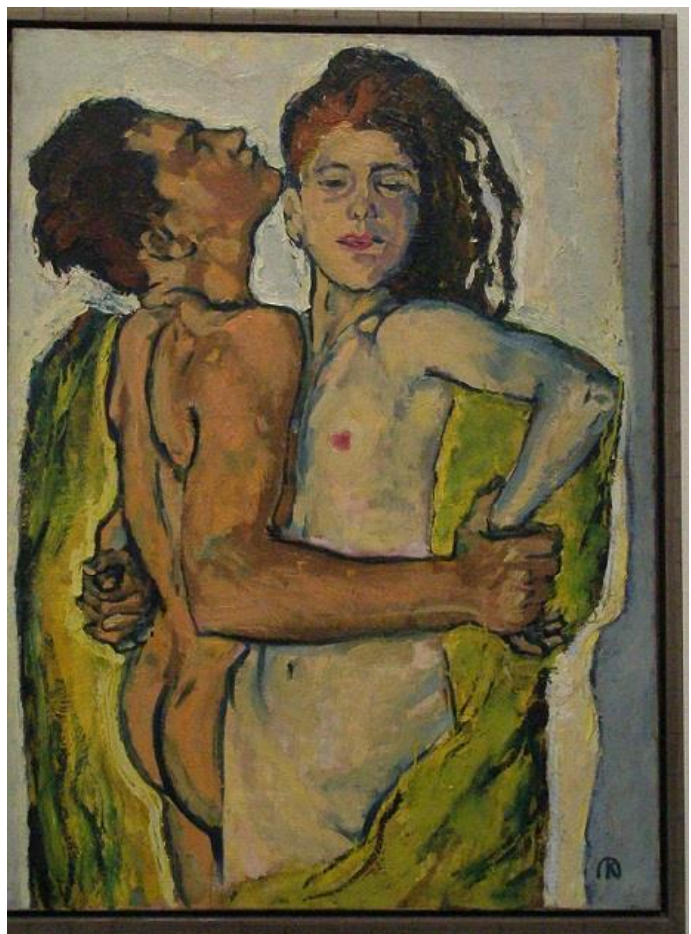

Bruegel: Jægere i sne

En anden dag var vi i *Leopoldmuseum* i Museumsquartier. Her var vores "opdagelse" maleren *Richard Gerstl* (1883-1908), der begik selvmord som 25-årig efter at have haft en kærlighedsaffære med Arnold Schönbergs kone. Hans store lærere virkede stærkt. Der var f.eks. et nøgent selvportræt i hel figur og flere portrætter.

Et udsnit af Gerstls billede af Henryka Cohn

Også af *Gustav Klimt*, *Koloman Moser* og *Egon Schiele* (billedet til højre) var der stærkt virkende billeder på museet.

Til nogle andre oplevelser var vi ikke alle sammen til stede. F.eks. så Jette og Kirsten Schillers "*Don Carlos*" på *Theater an der Wieden*. Også den var i moderniseret udgave. Den spanske konge, Philip II, som vi husker som afsenderen af Den spanske armada i 1588, havde her både skrivemaskine og mobiltelefon, og påklædningen var helt nutidig. Prinsesse Eboli, der på grund af sin kærlighed til Philips søn Carlos kommer til at skade ham, spiller nogle musikstumper fra Verdis opera "*Don Carlos*" på en transportabel radio.

Her kunne kontrasten mellem de patetiske ord og det moderne look skurre noget i ørerne, men i scenen, hvor Carlos' ven markis Posa prøver at overtale kongen til at blive en human hersker, kom det højstemte til at virke relevant: Schillers argumenter for at styre et land sådan, at indbyggerne i frihed vil elske kongen i stedet for som nu at krybe for ham i frygt, gælder den dag i dag mange steder i verden. Men Schillers dramatiske sans lader samtalen afbrydes af en nyhed, der får Philip, som faktisk var ved at føle sig kaldet til at regere mere menneskekærligt, til at falde tilbage i sit voldsherredømme.

Kirsten var i den centralt beliggende *Anna Kirche* i prægtig barokstil for at høre en strygekvartet spille Mozart og "*Der Tod und das Mädchen*" af Schubert. De fire unge mænd spillede Schuberts kvartet som en lidenskabelig protest mod døden. Der var intet forsonende, ikke engang i variationssatsen over Schuberts egen melodi fra hans lied til Matthias Claudius' digt (som har givet navn til kvartetten), hvor døden har mildere toner ("komme nicht zu strafen"). Der var de samme toner her, men de blev øjeblikkeligt fejtet væk. Man kan sprælle så meget, man vil, det nytter ikke, døden snupper en. De fire var ikke ældre end Schubert blev (31) og spillede for livet.

"SVANESØEN" PÅ WIENER STAATSOPER

Her var vi alle med, og det var en stor oplevelse at se de fantastiske dansere og høre Wiener Filharmonikerne (som udgør Staatsopers orkester), spille Tjajkovskijs herlige musik, som om det var det allervigtigste. Teatret var fuldsat, der var endda en hel del børn med, og stemningen var høj.

I pausen kunne vi – ligesom i Hamborg – gå ud i foyeren og nyde en forfriskning, som vores omsorgsfulde vært Paul havde bestilt i forvejen, uden at vi næsten opdagede, han var væk et øjeblik. Vi studerede de mange komponistnavne, der prydede salens vægge, og spekulerede over, hvad nogle af dem havde skrevet og hvem der manglede.

Her er navnene: Beethoven, Boildieu, Cherubini, Dittersdorf, Gluck, Haydn, Marschner, Meyerbeer, Mozart, Rossini, Schubert, Spontini, Spohr, Weber.

Det kunne tyde på en konservativ østrigsk smag, at Wagner og Verdi ikke var med. Operaen blev bygget i 1869, og begge havde i 1840'erne og 1850'erne skrevet adskillige store operaer.

Tænk selv efter, hvem du synes der mangler.
(Kirsten savnede Salieri)

DET KULINARISKE

De gange, vi spiste sammen, var meget interessante. En gang var det i en enkel restaurant, hvor de lokale åbenbart kom hen for at spise i middagspausen. Der manglede nogle rygstød, og maden udmærkede sig ikke, men det var hyggeligt.

En anden gang var restauranten særpræget og maden fin. *Odyseus* hed den; der var nogle tilsvarende dekorationer, og den lå i byen Schönbrunn, hvor vi trængte til at styrke os efter besøget i Hietzing, inden vi gik videre til slottet. (en smule om det senere)

Lækre schnitzler i restaurant Orfeus

Den helt store festmiddag var i *Griechenbeisl*, Wiens ældste restaurant. Den lå lige i nærheden af vores hotel, Hotel Post, og var et lille sted, med ret lave, buede lofter og træpaneler langs væggene. Her skal den folkelige sanger Augustin have sunget *Ach, du lieber Augustin* under en pestepidemi, og der hang en lille metalfigur af ham ved indgangen.

Pauls dessert

Men der lød andre toner til den virkelig lækre mad vi fik. En accordeonspiller kom ind til os og spillede længe for os. En ung kvinde blandt gæsterne sang koleraturerne med, da han spillede nattens dronnings arie fra Tryllefløjten, og Paul gav sangen fra *Sommer i Tyrol* til bedste ("Man kan da ikke gøre for, at man har charme"/"Was kann der Sigismund dafür, dass er so schön ist"). Vi fik også alla turca-satsen (tyrkisk march) fra Mozarts kendte klaversonate i A-dur.

I KARIN MICHAËLIS' FODSPOR

Rejsen skulle stå i Karin Michaëlis' tegn. Egentlig ved vi ikke, om hun har været de steder, vi var. Hun må bestemt have været i operaen, og måske har hun også spist i Griechenbeisl som flere berømte personer i fortiden.

Men to steder ved vi, hun har været. Det ene er Schönbrunn. Ved vores ophold var det for koldt, og vi ankom ikke fra den bedste side, men gik i lang tid gennem dele af den omfangsrige park, hvor intet endnu blomstrede. Derhen skal man helst komme på en anden årstid. Vi nød heller ikke synet af det indre af Schloss Schönbrunn så meget. Vi var noget forkomne, og det var kaotisk med at få billetter.

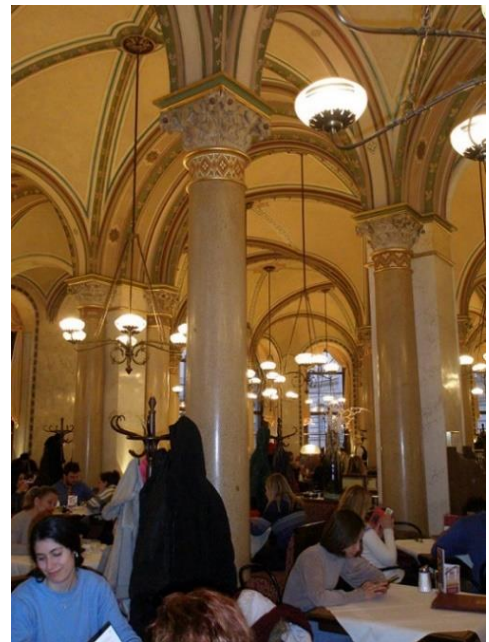
Men foran slottet ligger der til begge sider en fløj, og i en af dem lejede Karin Michaëlis i 1919 en lejlighed for at skrive i ro og fred. Den blev antagelig rammen om hendes korte kærlighedsaffære med den ungarske revolutionær Béla Balázs, og ikke mindst om deres fælles skriveproces, der resulterede i romanen "*Tredive Dages Laan*".

Robert Streibel sagde for resten, at han ville forhøre sig hos Meldeamt, om det var muligt at finde ud af, i hvilken lejlighed hun havde boet dengang. Lejlighederne i fløjene lejes stadig ud til private.

Det andet sted, vi er sikre på at have været samme sted som Karin Michaëlis, er *Café Central*. Jette var da desværre rejst, men vi andre tre indtog vores kaffe og kage under det høje loft.

Gæsterne må ofte stå i kø foran Café Central

I Beverley Driver Eddys biografi *Hjertets kalejdoskop* citeres (s. 152) en glad erindring om, hvor godt Karin Michaëlis blev modtaget der efter et par års fravær: en tjener ønsker hende velkommen igen og husker, hvor hun sad og hvad hun plejede at spise, og en anden kommer ilende med hendes foretrukne aviser.

Det er ikke længere muligt at se det hus, hvor Eugenie Schwarzwald samlede sine venner og bekendte hver søndag, huset er for længst nedrevet. Josefstädterstrasse 68 ligger noget vestligt for centrum, og en sporvogn fører sine passagerer opad den langsomme stigning inde fra bymidten til det pæne kvarter.

Skolen er ikke helt let at placere præcis; der har sandsynligvis været undervisning flere steder. Robert Streibel skriver om skolen i *Herrengasse*, hvorimod både Renate Seebauer i "Frauen, die Schule machten" og Deborah Holmes i en biografi om Eugenie Schwarzwald, "Langeweile ist Gift", nævner hjørnet af *Kohlmarkt* (nr. 6) og *Wallnerstrasse* (nr. 2) som stedet, hvor skolen fra 1902

havde til huse. I en annonce fra 1908 om optagelsesprøver til skolen nævnes netop denne adresse som det sted, Eugenie Schwarzwalds har sit kontor. På dette gadehjørne, ganske nær ved den brede forretningsgade Graben og Stefansdomen, ligger der i dag en Dior-butik, noget Karin Michaëlis sikkert ville have syntes om. Iflg. Streibel flyttede skolen i 1913 over i Wallnerstrasse 9, men det kan evt. dreje sig om en udvidelse. Ikke for intet hed skolen, der stadig udviklede sig, *Die Schwarzwaldschen Schulanstalten*.

SMULER

En togulykke set gennem glasskår

Den 11. juli 1897 kørte et gennemgående tog Helsingør-København ind i et holdende tog på Gentofte station. Det blev en af de største togulykker i Danmarks historie, 40 døde og 140 blev kvæstet.

En artikel i *Weekendavisen* 11. januar 2019 ("Som et Næveslag mod Øjet") beretter om denne og to senere togkatastrofer, ved Bramminge i 1913 (hvor politikeren Peter Sabroe var blandt de omkomne) og ved Vigerslev i 1919. Artiklen fokuserer på danske forfatteres mere eller mindre drastiske skildringer af ulykkerne i aviser, digte og noveller. Herman Bang skrev f.eks. en stor, dramatisk reportage om ulykken på Gentofte station i Aftenbladet ud fra notater, en ung kollega bragte ham midt om natten.

To navne, der glimrer med deres fravær i *Weekendavisen* 2019, er Sophus og Karin Michaëlis, der var passagerer i det tog, der blev påkørt i Gentofte. Hun blev lettere skadet, mens Sophus Michaëlis måtte på hospitalet med kvæstelser, bl.a. en brækket ben. Skylden for sammenstødet faldt straks på togføreren Carl Hansen, som blev beskyldt for at have overset et signal og undladt at bremse.

Allerede dagen efter, den 12. juli, sendte Karin Michaëlis togfører Hansen et brev, som i de følgende dage tryktes i mange aviser. Hun hævdede, at hun tydeligt havde hørt bremsen: "Den Støj, som lød og endnu lyder for mit Øre, var netop Bremsens voldsomme Dampstød, da den som uafslædig ens Hug hamrede ind i min Hjerne".

I erindringsbindet "Farlige Famlen" skriver Karin Michaëlis over halvtreds år senere, at hun selv efter et par dage også blev indlagt på grund af hjernerystelse, og at hun og Sophus fik mange besøg. Efter nogen tid havde hun hørt hun om mistanken mod togføreren og besluttede da at skrive en artikel til hans forsvar. Hun skriver: "Manden blev derigennem rehabiliteret, og en skønne Dag viste han sig på Hospitalet, grædende af Taknemlighed. Hans Ære og Hans Stilling var givet ham tilbage." (s. 125)

Så godt gik det imidlertid ikke. Iflg. en grundig artikel af Lars Bjerke Christensen "Den frygteligste jernbaneulykke" (*Jernbanernes teknologi- og kulturhistorie*) blev togføreren, der straks var blevet afskediget, i okt. 1897 dømt til fire måneders fængsel. Straffen blev hævet til seks måneder ved dom i landsretten det følgende år, hvad højesteret bekræftede. Han kom dog kun til at afsone fire måneder, men blev aldrig genansat.

I Farsø findes både *Johannes V. Jensens Museum* og *Thit Jensens mindestue*.

I den sidstnævnte ligger denne trøje i en vitrine. Den havde Thit Jensen fået af Karin Michaëlis.

Ved siden af ligger der et par fotos af Thit under et foredrag, og der bærer hun denne trøje.

O - O

Nogle udtalelser om Karin Michaëlis (1) (fortsættes)

I Birgit S. Nielsens bog *Karin Michaëlis. En europæisk humanist* citeres digteren **Else Lasker-Schüler** for følgende udtalelse i 1913: "*Karin Michaëlis, das liebe grosse Kind*" (s. 118, note 16)

Den 6. november 1911 hørte Karin Michaëlis den østrigske forfatter **Karl Kraus** læse op i Wien, og hun skrev en begejstret artikel om ham, der blev trykt d. 14.11. 1911 i ugeavisen *København* og endnu i samme måned i Karl Kraus's tidsskrift *Die Fackel*, nr. 336-337.

Ikke desto mindre skrev han den 1.4. 1916 i et brev til sin nære veninde Sidonie Nadherny von Borutin: "*Karin Michaëlis, diese neutrale Alleweltsfreundin*". (Friedrich Rothe: "*Karl Kraus*", s. 303).